

70-lecie Wydziału Geologii Uniwersytetu Warszawskiego

25 listopada 2022 r. odbyły się uroczystości związane z jubileuszem 70-lecia Wydziału Geologii i 200 lat obecności geologii na Uniwersytecie Warszawskim. Stanowiły one kulminację obchodów, na które składało się szereg wydarzeń towarzyszących popularyzujących geologię wśród szerszego grona odbiorców. Do wydarzeń cieszących się bardzo dużym zainteresowaniem należały wycieczki terenowe, wykłady popularnonaukowe i lekcje dla szkół.

Wydział Geologii jako samodzielna jednostka został powołany w 1952 r. Jednak tradycja nauk geologicznych na UW sięga początków samego uniwersytetu, kiedy w 1817 r. utworzono Gabinet Mineralogiczny (Katedrę Mineralogii), a jednym z założycieli uniwersytetu był Stanisław Staszic – uznawany za ojca polskiej geologii. W historii geologii na UW odbiła się historia Polski z czasu rozbiorów. Po powstaniach listopadowym i styczniowym uniwersytet był poddany represjom i w jego miejsce powoływano kolejno: Akademię Medyko-Chirurgiczną, Szkołę Główną Warszawską, Cesarski Uniwersytet Warszawski. We wszystkich tych uczelniach funkcjonowała geologia, systematycznie poszerzając zakres zagadnień – od wykładów z mineralogii (w Akademii Medyko-Chirurgicznej) po utworzenie jednostek w ramach wydziałów matematyczno-fizycznych, tj. sekcji chemicznej z mineralogią, a następnie Katedry Mineralogii oraz Katedry Geologii i Paleontologii (w Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim). W reaktywowanym w 1915 r. Uniwersytecie Warszawskim, jeszcze w okresie I wojny światowej, w warunkach okupacji niemieckiej, utworzono jednostki geologiczne, tj. Zakład Mineralogiczny i Zakład Geologiczny. W 1919 r. powstało tu również Muzeum Geologii Polski, które funkcjonuje do dziś i kontynuuje rozpoczętą w 1817 r. tradycję gromadzenia kolekcji mineralogicznych w Uniwersytecie Warszawskim.

Kolejny ważny okres działalności geologicznej w Uniwersytecie Warszawskim rozpoczął się po II wojnie świa-

towej. Wtedy podjęto decyzję o stworzeniu w Warszawie, właśnie na uniwersytecie, silnego ośrodka geologicznego, w którym byłyby kształcone kadry niezbędne do odbudowy kraju. Kadre wydziału stworzyli profesorowie z innych ośrodków w Polsce oraz absolwenci wykształceni tuż po wojnie, którzy w następnych latach tu uzyskiwali kolejne stopnie i tytuły naukowe. Pierwszym dziekanem został prof. Edward Passendorfer. Geolodzy, którzy zdobyli wiedzę na Uniwersytecie Warszawskim, uczestniczyli w realizacji wielu znaczących inwestycji: od takich jak odbudowa Warszawy i innych miast, przez budowę Centralnej Magistrali Kolejowej czy drogi expressowej Warszawa–Katowice, do poszukiwania złóż surowców mineralnych, energetycznych i kruszywa, określania zasobów wód podziemnych, lokalizacji ujęć wód (także systemu ujęć poddennych w Warszawie), budowy zbiorników wodnych, rozbudowy różnorodnej infrastruktury, oceny wpływu inwestycji na środowisko, budowy teleskopów Czerenkowa przez Europejskie Obserwatorium Południowe (ESO) w Chile i wielu innych. Równoległe z prowadzeniem badań dla gospodarki bardzo silnie rozwijano na Wydziale Geologii badania podstawowe: stratygraficzne, paleontologiczne, geochemiczne, petrologiczne, strukturalne.

Szeroki zakres realizowanych tematów, wynikający z warunków gospodarczych i zapotrzebowania rynku, oraz jednocześnie długa historia i tradycja badań geologicznych spowodowały, że na Wydziale Geologii UW są rozwijane wszystkie gałęzie geologii: od geologii stratygraficznej, paleontologii, przez sedimentologię, geologię klimatyczną, petrologię, geochemię, mineralogię, po geologię złożową, geologię strukturalną, hydrogeologię, geologię inżynierską i geologię środowiskową. Wydział może się pochwalić dużymi osiągnięciami nie tylko w każdej z tych dziedzin, ale także w badaniach interdyscyplinarnych.

Od 2019 r. Wydział Geologii UW funkcjonuje w nowej strukturze. Obecnie tworzy go 9 katedr i 3 nowoczesne, bardzo dobrze wyposażone laboratoria, Muzeum Geologiczne oraz jednostki pomocnicze. W laboratoriach są prowadzone wszechstronne analizy chemiczne i fazowe materiałów i skał, badania i ocena właściwości fizycznych i fizykochemicznych gruntów i skał, badania chemiczne osadów, wody, zanieczyszczeń środowiska, badania mikrobiologiczne w środowisku geologicznym. Do analizy procesów geologicznych jest wykorzystywane zaawansowane oprogramowanie. Na Wydziale Geologii jest przede wszystkim rozwijana nowoczesna myśl badawcza oparta na doświadczeniu pracowników i wspomnianej już tradycji jednostki. Badania są prowadzone nie tylko w Polsce, ale i w innych krajach na świecie – m.in. w USA, Australii, Chile, Wietnamie, RPA, na Antarktydzie.

Rozwijane przez lata i składające się na tradycję wydziału badania zarówno stosowane, jak i podstawowe nie pro-

Ryc. 1. Rektor Uniwersytetu Warszawskiego prof. dr hab. Alojzy Z. Nowak podczas obchodów 70-lecia Wydziału Geologii UW. Fot. M. Stępień, WG UW

wadzą do utartych, skostniałych schematów, lecz wskazują, że drogą do rozwoju jest otwartość na poglądy i brak bezkrytycznej akceptacji tradycyjnych modeli – nawet na przekór powszechnym poglądom. Z tak rozumianej tradycji wynika wysoka pozycja Wydziału Geologii, dodatkowo wspierana wykorzystywaniem nowoczesnych metod badawczych oraz wprowadzaniem i utrwalaniem już na etapie studiowania zasady konieczności praktycznej weryfikacji tworzonych modeli zjawisk oraz struktur geologicznych.

Obecnie Wydział Geologii UW to różnorodne, nowoczesne badania geologiczne, nowoczesny sprzęt, kompetentna, otwarta na wyzwania nowoczesności kadra.

Wymiernym wyrazem sukcesów pracowników wydziału są wyniki ewaluacji jakości naukowej i po raz kolejny osiągnięcie kategorii naukowej A w uprawianej dyscypli-

nie. Wyrazem uznania jest także fakt, że pracownicy wydziału są cenionymi ekspertami i poszukiwanymi współpracownikami w rozwiązywaniu problemów praktycznych i naukowych, nie tylko dotyczących bezpośrednio środowiska geologicznego, ale także funkcjonowania środowiska przyrodniczego w całości, jego przekształceń, również w efekcie działalności człowieka oraz skutków zmian klimatu. Pracownicy Wydziału Geologii są członkami rad naukowych instytucji naukowych i redakcji znaczących czasopism naukowych oraz członkami i kierownikami licznych gremiów i komisji (m.in. komisji dokumentacji hydrogeologicznej, dokumentacji geologiczno-inżynierskiej, rady gospodarki wodnej, Polskiej Akademii Nauk, komisji odbioru geologicznego, komisji geologicznych i środowiskowych przy organach administracji samorządowej).

Poszukująca ciągle nowych wyzwań kadra jednostki gwarantuje także wysoki poziom kształcenia studentów. Obecnie na wydziale jest prowadzone dwustopniowe kształcenie na dwóch kierunkach (studia inżynierskie i licencjackie oraz magisterskie): geologii stosowanej i geologii poszukiwawczej. Szczególny nacisk w programach studiów jest położony na wykorzystywanie nowoczesnych technik badawczych oraz uczenie geologii w sposób praktyczny w ramach praktyk terenowych, włączanie studentów w badania naukowe, wymianę studentów w ramach programu *Erasmus+* i praktyki zawodowe. Efektem tego systemu kształcenia jest pozytywna opinia Polskiej Komisji Akredytacyjnej oraz od lat I miejsce w rankingu Fundacji Edukacyjnej *Perspektywy*. Wysokiej jakości kształcenia studentów na Wydziale Geologii dowodzi również wysoka pozycja zawodowa absolwentów, którzy stanowią kompetentną kadre instytutów naukowych, przedsiębiorstw państwowych i prywatnych oraz jednostek administracji państwowej i samorządowej.

W odbywającej się w trakcie jubileuszowego spotkania sesji pt. *Geologia na UW – wiedza, doświadczenie, nowoczesność* wzięło udział ponad 200 osób: absolwentów, emerytowanych i byłych pracowników oraz gości z zaprzyjaźnionych jednostek, a wiele osób śledziło wydarzenia jubileuszowe on-line. W sesji wzięli udział JM Rektor UW prof. dr hab. Alojzy Z. Nowak (ryc. 1) oraz prorektorzy – prorektor ds. rozwoju prof. dr hab. Ewa Krogulec (była dziekan WG), prorektor ds. badań prof. dr hab. Zygmunt Lalak, prorektor ds. studiów i jakości kształcenia dr hab. prof. UW Sławomir Żółtek, dziekan Wydziału Geologii dr hab. Ewa Falkowska, prof. UW (ryc. 2), a także podsekretarz stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, główny geolog kraju dr Piotr Dziadzio, następnie dyrektor Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytut Badawczego dr inż. Mateusz Damrat. Fot. M. Stepień, WG UW

Ryc. 2. Dziekan Wydziału Geologii dr hab. Ewa Falkowska, prof. UW, podczas obchodów 70-lecia Wydziału Geologii UW. Fot. M. Stepień, WG UW

Ryc. 3. Obchody 70-lecia Wydziału Geologii UW. Pierwszy z prawej strony – podsekretarz stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, główny geolog kraju dr Piotr Dziadzio, następnie dyrektor Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytut Badawczego dr inż. Mateusz Damrat. Fot. M. Stepień, WG UW

Ryc. 4. Obchody 70-lecia Wydziału Geologii UW. Fot. M. Stępień, WG UW

Ryc. 5. Spotkania absolwentów i gości wydziału podczas obchodów 70-lecia Wydziału Geologii UW. Fot. G. Barczyk, WG UW

dyrektor Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytut Badawczego dr inż. Mateusz Damrat (ryc. 3). W jubileuszu uczestniczyli również byli dziekani wydziału: prof. dr hab. inż. Joanna Pinińska, prof. dr hab. Michał Szulczewski, prof. dr hab. Bronisław A. Matyja, prof. dr hab. Andrzej Kozłowski, byli dyrektorzy i kierownicy jednostek WG oraz tworzący historię wydziału emerytowani pracownicy WG (ryc. 4). Obecni byli dziekani innych wydziałów i kierownicy jednostek Uniwersytetu

Warszawskiego, dziekani i prodziekani wydziałów geologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego, Akademii Górniczo-Hutniczej, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Politechniki Śląskiej, Dyrektor PIG-PIB, przedstawiciele Polskiej Akademii Nauk, Instytutu Nafty i Gazu, Polskiego Towarzystwa Geologicznego oraz przedstawiciele władz samorządowych Warszawy.

Z okazji jubileuszu Wydział Geologii otrzymał ponad 20 listów z gratulacjami i życzeniami oraz dary jubileuszowe. W trakcie sesji przedstawiono historię i perspektywę rozwoju Wydziału Geologii, omówiono wydarzenia składające się na obchody jubileuszu. Absolwenci wydziału przedstawili swoje historie – ścieżki kariery i doświadczenia zawodowe, podzielili się też wspomnieniami ze studiów. Uroczystości zakończyły spotkania absolwentów (ryc. 5), w trakcie których wracano pamięcią do okresu studiowania, nauczycieli, zajęć i praktyk terenowych. Wspominano czas, który pozostawił trwałe przyjaźnie. Te spotkania i przebieg obchodów udowodniły, że bardzo wielu absolwentów utrzymuje stały kontakt z wydziałem i że więzi z czasu studiów utrzymują się długo, co także składa się na tradycję Wydziału Geologii UW.

Ewa Falkowska